

ВИДОВИЙ СКЛАД РОСЛИН ЦЕНТРАЛЬНОГО ПАРКУ (СМТ. НОВОГУЙВИНСЬКЕ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛ.)

Папірник Тетяна Андріївна,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Максименко Юлія Вікторівна,
кандидат біологічних наук; доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Рослинний покрив міських парків відіграє ключову роль у збереженні екологічної рівноваги урбанізованих територій, виконуючи низку важливих функцій, зокрема екологічну, рекреаційну та естетичну. В умовах інтенсивного зростання міст та кліматичних змін флористичне різноманіття зелених насаджень слугує важливим індикатором стану міських екосистем, відображаючи рівень їхньої стабільності та стійкості до антропогенних навантажень [1].

Центральний парк смт. Новогуївинське є важливим природним осередком, що виконує функцію підтримання біотичної різноманітності регіону, забезпечує регуляцію мікроклімату та сприяє збереженню природних біоценозів [2]. Окрім цього, парк відіграє значну роль у формуванні комфортного середовища для відпочинку мешканців та підвищенні загальної екологічної якості території. Водночас посилений антропогенний вплив, спричинений зростанням населення, господарською діяльністю та зміною кліматичних умов, може негативно впливати на видове різноманіття рослинного покриву.

Метою даного дослідження є визначення флористичного складу Центрального парку смт. Новогуївинське, оцінка екологічних тенденцій та аналіз антропогенного впливу на біорізноманіття. Дослідження передбачає комплексний підхід до вивчення видового складу рослинності, аналіз основних чинників, що впливають на її динаміку, а також розробку науково обґрунтованих рекомендацій щодо збереження та відновлення природних компонентів міського середовища. Результати дослідження сприятимуть розробці ефективних заходів для підтримки екологічної стійкості зеленої зони, що є важливим аспектом збереження біорізноманіття в умовах урбанізації.

Дослідження флористичного складу досліджуваного парку смт. Новогуївинське проводилося в літньо-осінній період 2024 року. Для отримання об'єктивних результатів було використано комплексний підхід, що включав польові обстеження, визначення видового складу, аналіз антропогенного впливу та статистичну обробку даних. Польові дослідження здійснювалися методом маршрутного обстеження території парку із фіксацією всіх виявлених видів рослин. Визначення флористичного складу проводилося за допомогою ботанічних визначників та порівнянням із гербарними зразками [3,

4]. Додатково було встановлено життєві форми рослин (дерева, чагарники, трав'янисті види) та їх просторове розміщення в межах досліджуваної території. Для оцінки рівня антропогенного впливу здійснювався аналіз основних факторів, зокрема витоптування, забруднення, поширення інвазійних видів. Отримані дані оброблялися методами порівняльного аналізу та статистичного оцінювання з метою виявлення змін у видовому складі рослинності та визначення загальних екологічних тенденцій.

У результаті дослідження флори центрального парку смт. Новогуйвинське ідентифіковано понад 100 видів рослин, що належать до 35 родин. Найбільш чисельно представлені родини *Rosaceae*, *Asteraceae* та *Poaceae*, що є характерним для міських паркових екосистем. Видовий склад рослинності поєднує як аборигенні, так і інтродуковані види, значну частину з яких становлять декоративні рослини, використовувані для озеленення території. Основу деревного ярусу формують *Quercus robur* (дуб звичайний), *Tilia cordata* (липа серцелиста), *Acer platanoides* (клен гостролистий) та *Betula pendula* (береза повисла). Чагарниковий ярус представлений такими видами, як *Syringa vulgaris* (бузок звичайний), *Spiraea salicifolia* (спірея верболиста) та *Rosa canina* (шипшина звичайна). Трав'янистий покрив формується переважно видами *Achillea millefolium* (деревій звичайний), *Taraxacum officinale* (кульбаба лікарська) та *Poa pratensis* (тонконіг лучний). Флористичний аналіз свідчить про високу адаптивність рослинного угруповання до умов міського середовища, однак водночас виявлено ряд негативних екологічних тенденцій, зумовлених антропогенним впливом.

Серед основних чинників, що негативно впливають на флористичне різноманіття парку, визначено витоптування, забруднення та поширення інвазійних видів. Висока рекреаційна активність спричиняє деградацію трав'яного покриву, порушення структури ґрунту та сприяє поширенню рудеральних і стійких до витоптування видів, що витісняють менш конкурентоспроможні рослини. Атмосферне забруднення, спричинене викидами автотранспорту та промислових підприємств, призводить до накопичення у ґрунті важких металів, що негативно впливає на ріст і розвиток чутливих видів рослин. Окрему екологічну проблему становить поширення інвазійних видів, зокрема *Ambrosia artemisiifolia* (амброзія полинолиста) та *Heracleum sosnowskyi* (борщівник Сосновського), які відзначаються високою екологічною пластичністю, швидкими темпами розповсюдження та здатністю пригнічувати місцеву флору [5].

Дослідження показало, що центральний парк смт. Новогуйвинське є важливим осередком біорізноманіття, проте зазнає значного антропогенного навантаження. Виявлені негативні фактори потребують уваги з боку екологічних служб та місцевої влади. Отримані результати свідчать про необхідність впровадження заходів щодо регулювання антропогенного навантаження, збереження природного біорізноманіття та контролю поширення інвазійних видів, що сприятиме підтримці екологічної рівноваги парку та забезпеченню стабільного функціонування його флористичних угруповань.

Список літератури:

1. Свердлов В., Карпенко Ю. Флористичні особливості ландшафтних парків Поліської частини України. *Biota. Human. Technology*, 2024. С. 64–72.
2. Кисельов Ю. О., Суханова І. П., Парахненко В. Г., Швець Я. А., Черниш В. І. Адвентивна флора України: географічні особливості поширення. *Scientific Bulletin of UNFU*, 2020. № 30(1). С. 9–13.
3. Морозюк С. С., Протопопова В. В. Трав'янисті рослини України: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2007. 216 с.
4. Собко В. Г., Харчишин В. Т. Визначник вищих рослин Житомирської області. Київ : Фітосоціоцентр, 2011. 380 с.
5. Гончаренко І. В. Фітоіндикація антропогенного навантаження. Дніпро : Середняк Т. К., 2017. 127 с.